Fitxa país
Sud-àfrica

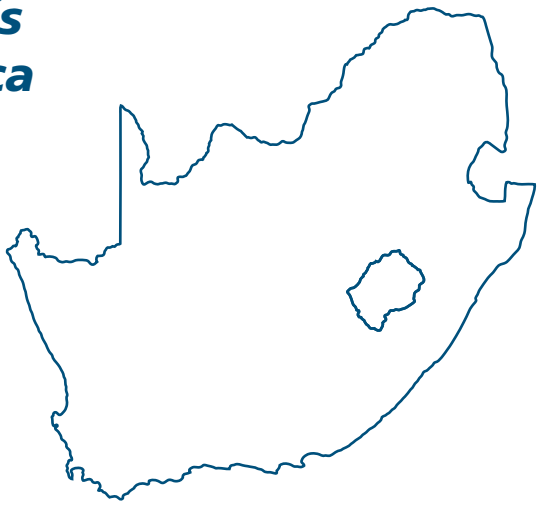

CaixaBank

Data de tancament d'aquesta edició: Març 2020

Sud-àfrica

Forma d'Estat: República parlamentària

Capital: Pretòria, Ciutat del Cap, Bloemfontein

Idioma oficial: Anglès, afrikaans i nou llengües de la família bantu (zulu i xosa, principalment)

Població: 59 milions d'habitants (2019)

Moneda: Rand (ZAR)

Tipus de canvi: 1 EUR = 17,28 ZAR (29/02/2020)
1 USD = 15,73 ZAR (29/02/2020)

PIB: 358 milers de milions $ (0,6% del PIB mundial)

PIB *per capita*: 6.100 $ (13.754 $ en paritat de poder adquisitiu)

Facilitat per fer negocis: 84 millor país del món de 190 segons el Banc Mundial (*Doing Business*)

Religió: Catòlica: 88%

Fitxes País és una publicació elaborada de manera conjunta per CaixaBank Research i BPI Research (UEEF) que conté informació i opinions que provenen de fonts que considerem fiables. Aquest document té un propòsit purament informatiu, per la qual cosa CaixaBank i BPI no es responsabilitzen en cap cas de l'ús que se'n pugui fer. Les opinions i les estimacions són pròpies de CaixaBank i BPI, i poden estar subjectes a canvis sense notificació prèvia.

Previsions econòmiques

PIB. Variació interanual (%)

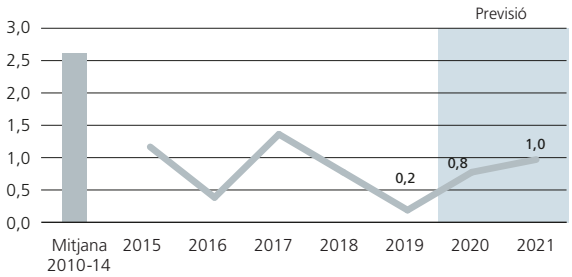

IPC. Variació interanual (%)

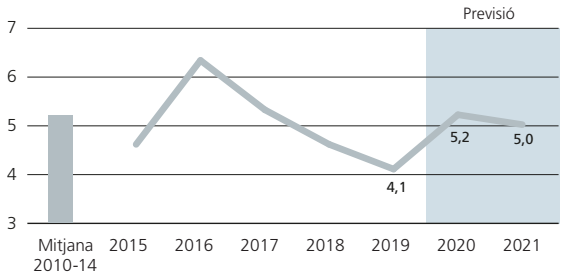

- L'economia sud-africana ha tingut un comportament negatiu en els últims anys, de problemes de governança i rigideses estructurals (marc institucional feble, incertesa política i talls d'energia), cosa que contribueix al deteriorament de la confiança empresarial i a la feblesa de la inversió privada. Per al període 2020-2021, esperem una lleugera recuperació, però amb riscos significatius: problemes del sector públic, una implementació més lenta de les reformes, el deteriorament del sentiment empresarial, l'evolució dels preus de matèries primeres, les tensions comercials, els impactes del coronavirus i la rebaixa a una qualificació de grau especulatiu per part de Moody's.

- El 2019, la taxa d'inflació va assolir el seu nivell més baix des del 2005 i es va mantenir dins de la franja del Banc de la Reserva de Sud-àfrica (3%-6%). Aquest comportament és conseqüència d'una feblesa de l'activitat econòmica, que va compensar l'impacte de l'augment en els preus de l'energia. Per al 2020-2021 esperem un augment de la inflació a nivells del voltant del 5%, en consonància amb la recuperació de l'economia i les condicions financeres més acomodatícies. A més, l'augment dels preus dels aliments importats (a causa de la devaluació del rand) i els preus del combustible, l'electricitat i l'aigua probablement exerciran una pressió a l'alça sobre l'evolució dels preus interns.

Política econòmica

Tipus d'interès de referència (%) i tipus de canvi (ZAR/USD)

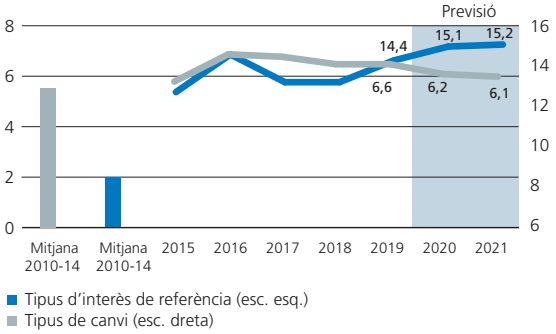

Saldo fiscal (% PIB)

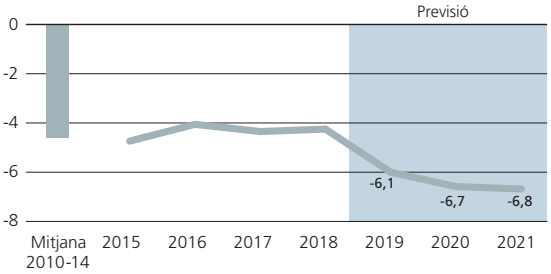

Compte corrent (% PIB)

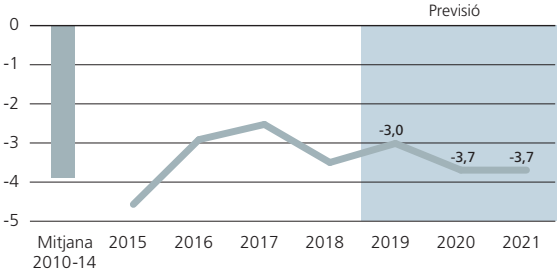

Deute públic (% PIB)

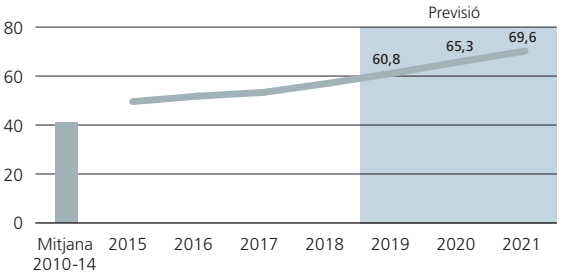

- En matèria de política monetària, després de l'augment del tipus de referència al 6,75% al novembre del 2018, per controlar l'evolució dels preus, el Banc de la Reserva de Sud-àfrica (SARB) el va reduir en 25 p. b. a mitjan 2019, fins al 6,5%, i va tornar a reduir-lo a principis del 2020, fins al 6,25%. El SARB hauria de continuar baixant el tipus de referència el 2020-2021, atès que les expectatives d'inflació romanen relativament contingudes i la recuperació econòmica és fràgil. És poc probable que, després de la baixada del ràting per part de Moody's, el SARB reaccioni ajustant el tipus de referència, però si la pressió sobre el rand és intensa, és probable una fase d'"esperar i veure" (potser acompanyada d'una intervenció selectiva al mercat canviari).

- L'objectiu del Govern d'estimular el creixement i, a la vegada, ajustar la posició fiscal, serà cada vegada més difícil de satisfer, a causa del context de creixement econòmic moderat i la lenta implementació de reformes. A més, s'espera que els problemes financers en les empreses públiques, especialment l'empresa de serveis públics Eskom, segueixin esgotant els fons públics i contribueixin encara més al desequilibri fiscal. Com a resultat, sense mesures correctives, el país seguirà acusant creixents dèficits fiscals i ràtios de deute públic. El context serà encara més difícil després que Moody's hagi rebaixat la qualificació a "grau especulatiu".

Condicions financeres

Crèdit privat (% PIB)

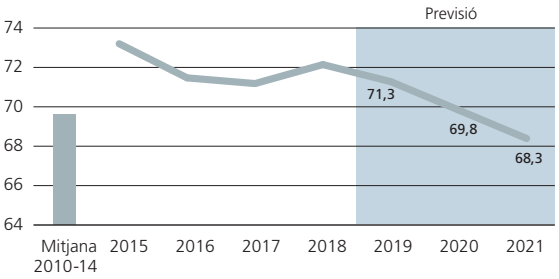

- El país gaudeix d'un sector financer i bancari saludable, tot i la disminució dels ingressos bancaris. El sistema afronta algunes dificultats per augmentar la seva rendibilitat, i la qualitat dels actius va empitjorar a causa de les limitacions en el sector de la construcció. No obstant això, l'exposició bancària a Eskom i al Govern és limitada.

Deute extern brut (% PIB)

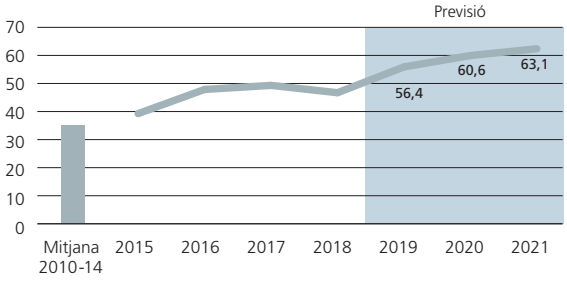

- S'espera que el dèficit per compte corrent s'amplii durant 2020-2021, en part a causa de la baixa competitivitat externa de l'economia. Això crearà un entorn desafiant per a Sud-àfrica, atesa la seva alta dependència de les entrades de capital per finançar el dèficit extern. A més, una part significativa del deute extern està denominat en moneda estrangera, cosa que fa que el país sigui més vulnerable a un xoc monetari, un fet gens menyspreable si tenim en compte la més que probable rebaixa de la qualificació per part de Moody's.

Situació política

- El Congrés Nacional Africà (CNA), que ja era el partit dirigent, va guanyar les eleccions del 2019 i, posteriorment, Cyril Ramaphosa va tornar a ser nomenat president. De tota manera, el CNA va guanyar les eleccions amb una majoria reduïda, del 57,5% del vot, per sota del 62,5% que va obtenir en els comicis del 2014. Aquest resultat també va ser el pitjor del CNA des del final de l'*apartheid* el 1994. Darrere l'erosió del suport de l'electorat hi ha causes com diversos escàndols de corrupció, nivells elevats d'atur i una desigualtat racial persistent en l'accés a la terra i a l'habitatge.
- No obstant això, aquesta majoria relativament còmoda atorga al president Ramaphosa la legitimitat per implementar la seva agenda de reformes, centrada en augmentar el creixement potencial (a través de reformes amb les quals pretén elevar la productivitat, millorar la competitivitat i atraure inversions), enfrontar-se al deute governamental creixent i refer les institucions de Sud-àfrica. De tota manera, no està gens clar que aconsegueixi aplicar totalment aquesta agenda política, ja que hi ha faccions opositores dins del CNA que continuaran actuant com a fre. En aquest context, perdre la qualificació de grau d'inversió després de la baixada del ràting de Moody's hauria de ser un estímul per impulsar amb més força les reformes.

Perspectives a llarg termini

Creixement del PIB (%)

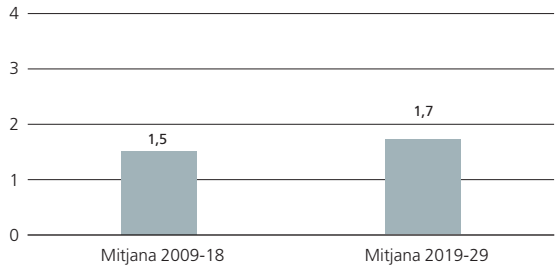

- A llarg termini, s'espera que l'economia sud-africana creixi al voltant d'un 2% anual. Atesos els importants reptes socioeconòmics del país, la capacitat per abordar aquestes qüestions en els pròxims anys serà el principal determinant del creixement a llarg termini. No obstant això, és probable que aquest canvi fonamental no es pugui aconseguir sense que afecti algunes elits polítiques.

Població (milions d'habitants)

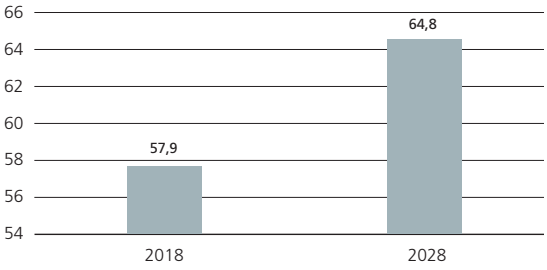

- Alguns dels problemes principals als quals s'enfronta el país són els següents: una incidència molt alta de la sida, un nivell estès de pobresa, un sistema educatiu poc desenvolupat, un mercat laboral ineficient (atur del 30%), empreses públiques influents, institucions afeblides i nivells alts de corrupció.

Risc país

	Ràting	Última modificació	Perspectiva
STANDARD &POOR'S	BB	23/03/18	Negativa
Moody's	Ba1	27/03/20	Negativa
FitchRatings	BB+	07/04/17	Negativa

■ Indica que el país té "grau d'inversió".
□ Indica que el país no té "grau d'inversió".

CDS* 5 anys (punts bàsics)

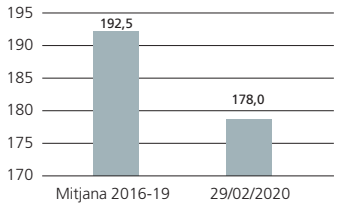

**Credit default swap*: mesura de risc país que reflecteix el cost d'assegurar l'impagament del bo sobirà.

Riscos

CURT TERMINI

- Desequilibris de les finances públiques
- Impacte del coronavirus en l'economia mundial
- Major impacte de la rebaixa de la qualificació
- Incertesa política i implementació lenta de reformes
- Problemes financers en empreses públiques
- Dèbil confiança empresarial

LLARG TERMINI

- Dependència de la indústria minera
- Nivell elevat de desigualtat
- Mercat laboral ineficient
- Corrupció i marc institucional dèbil

Entorn empresarial

PUNTS FORTS

- Sector financer i bancari sa i desenvolupat.
- Dimensió de mercat.
- Ús de la innovació tecnològica.

PUNTS FEBLES

- Nivell alt de desigualtat i pobresa.
- Escassetat d'infraestructures.
- Mercat laboral ineficient.
- Sistema educatiu dèbil.
- Corrupció i institucions dèbils.
- Talls d'energia.

Sectors principals

- Indústria minera, sector financer, turisme, transport i logística.

ICIE | *Índex CaixaBank per a la Internacionalització Empresarial*

POSICIÓ EN EL RÀNQUING DE PAÏSOS

44/67

PILARS

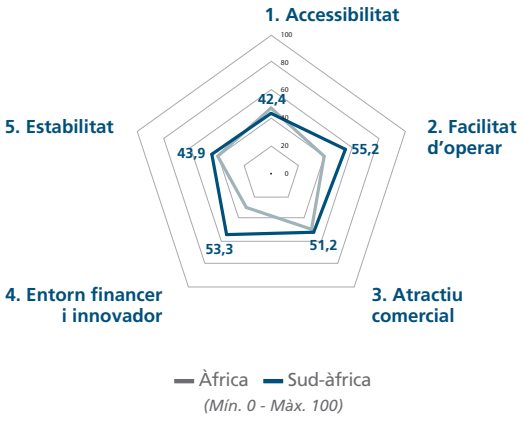

SUBPILARS

Top

Facilitat de desenvolupament de negoci

Infraestructures

Gustos semblants als d'Espanya

Bottom

Poder adquisitiu

Estabilitat macroeconòmica

Distància, comunicacions i acords amb Espanya

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de Bloomberg, l'FMI, l'OCDE, Oxford Economics i Thomson Reuters Datastream.

Fiscalitat

Hi ha dos tipus d'impostos per als beneficis obtinguts per les diferents societats que actuen al territori sud-africà, segons la seva mida. El tipus general per a les empreses grans està fixat en un 28%. En el cas de les companyies fiduciàries, el tipus puja fins al 40%, si bé les companyies fiduciàries especials tenen un tipus impositiu que varia entre el 18% i el 40%. També hi ha un impost per als fons de companyies d'assegurances a llarg termini que varia entre el 28% i el 30%. Les empreses que reparteixin guanys després d'impostos en concepte de dividends estan subjectes a retenir el 1% de la quantitat del dividend en concepte d'impost. Les empreses més petites (*small business corporations*, SBC) que no superen els 14 milions de rands en facturació estan subjectes a un impost progressiu en funció dels seus beneficis. Els beneficis que no superen els 70.700 rands no es graven amb impostos; les empreses que obtenen uns resultats compresos entre els 70.701 i els 365.000 rands es graven amb el 7%; el benefici que va des dels 365.001 als 550.000 rands es grava amb un impost del 21% i qualsevol companyia que supera els 550.001 rands paga el tipus general del 28%. Les anomenades microempreses (la facturació de les quals no superi el milió de rands) tenen un escalat impositiu diferent del de les petites empreses: fins a una facturació de 150.000 rands, se'ls aplica el 0%; de 150.001 a 300.000 rands, l'1%; de 300.001 a 500.000 rands, el 2%; fins als 750.000 rands, el 4%, i els beneficis superiors a 750.001 rands, el 6%.

Inversions

A Sud-àfrica, la inversió estrangera directa per a 2015 ha estat de 1.772 milions de dòlars. Es preveu que aquest flux d'entrada d'inversions continuï decreixent. Els sectors que continuen absorbint els fons procedents d'altres països són: serveis financers, mineria, sector manufacturer, logística i comerç.

Establiment

SOCIETAT LOCAL

Les principals formes de societat o empresa que hi ha a Sud-àfrica són les següents: societat pública (Ltd) o privada (Pty. Ltd), col·laboració comercial, propietari únic, companyia fiduciària i sucursal d'empresa estrangera. Els procediments per posar en funcionament una companyia són relativament senzills. Les anomenades companyies públiques (Ltd.) són similars a les de responsabilitat limitada i han de disposar d'un mínim de set socis, sense límit màxim. En el cas de les privades (Pty. Ltd), el nombre de socis ha de ser entre 1 i 50. En cap de les dues modalitats es requereix un mínim de capital per a la fundació de les societats. Les col·laboracions o *partnership* es poden formar entre socis no residents o amb residents sud-africans, però han de ser un mínim de 2 o un màxim de 20 i tenen responsabilitat plena sobre els deutes de l'empresa.

SUCURSAL

Per a l'establiment d'una sucursal per part d'una empresa estrangera, aquesta s'ha de registrar com a *external company* a la Comissió d'Empreses i Propietat Intel·lectual de Sud-àfrica dins dels 20 primers dies a partir del començament de l'activitat comercial.

Aliances estratègiques

ZONA FRANCA

A Sud-àfrica es denominen zones de desenvolupament industrial i n'hi ha cinc d'aquest tipus en tot el país. Estan situades prop d'aeroports o ports i estan orientades a potenciar la competitivitat dels productes sud-africans. Aquestes cinc zones són: East London, Coega, Richards Bay, Mafikeng i l'aeroport OR Tambo.

JOINT VENTURE

Hi ha dues maneres possibles d'entendre una JV a Sud-àfrica segons la legislació sud-africana: *non-equity joint venture* i *equity joint venture*. La primera es tracta més aviat d'una col·laboració entre dues o més empreses i la societat resultant no disposa de personalitat jurídica pròpia. Aquest tipus d'associació s'ha de constituir a través de l'anomenat *partnership agreement*, en què queden reflectits tots els aspectes bàsics de l'associació. En el cas del segon tipus de col·laboració es pot dir que es tracta més aviat d'una societat o companyia conjunta, i és una societat mercantil independent. Caldrà que es registri al país d'acord amb la legislació vigent i estarà obligada per la llei de societats com si es tractés d'una empresa local.

Condicions aranzelàries

TRACTATS DE LLIURE COMERÇ

Els principals tractats signats per Sud-àfrica i la resta del món són els següents:

- Amb la UE: Trade, Development and Cooperation Agreement (TDCA).
- Amb Suïssa, Noruega, Liechtenstein i Islàndia: EFTA-SACU FTA.

Acords comercials preferencials:

- Amb l'Argentina, Brasil, Paraguai, Uruguai i Zimbàbue.

Altres acords:

- Amb els EUA: Trade and Investment Framework Agreement (TIFA) i Trade, Investment and Development Cooperation Agreement (TIDCA).

Actualment es troba en negociacions amb l'Índia per a un Acord Comercial Preferencial i un Tractat de Lliure Comerç tripartit: SADC-EAC-COMESA.

ZONA DE DESENVOLUPAMENT INDUSTRIAL

Els avantatges d'aquestes zones són: estan subjectes a seguretat duanera (Customs Controlled Area), per la qual cosa es faciliten els serveis duaners i els seus tràmits; permeten importar sense IVA maquinària i matèries primeres si són per fabricar productes per exportar; donen facilitat d'accés a la informació administrativa per a la realització de projectes d'inversió; ofereixen infraestructures de més qualitat que les que hi ha en altres zones del país, i permeten accedir als programes d'incentius del Govern sud-africà.

SISTEMA GENERALITZAT DE PREFERÈNCIES (SGP)

Sud-àfrica va deixar de formar part, com a beneficiari, de l'SGP de la UE des de l'1 de gener del 2014, any en què es va aprovar el nou sistema, que durarà fins a l'any 2024.

Negociació i protocol

CULTURA EMPRESARIAL

Sud-àfrica és un país marcat per la seva història. L'aïllament internacional com a rebuig a l'*apartheid* ha format empresaris reticents a negociar amb empreses estrangeres, per la qual cosa cal tenir en compte el seu caràcter i cultura. En entaular relacions comercials, és recomanable treballar amb un agent-distribuïdor local i, un cop s'hagin establert els primers contactes, cal ser constant. L'ambient de les negociacions acostuma a ser cordial i s'han d'evitar les pressions.

Fires clau

- IFEA.
- Decorex Urban.
- Africa Energy.
- Africa's Big Seven.

Webs d'interès

- Cambra de Comerç i Indústria: www.sacci.org.za
- Incentius a la inversió a Sud-àfrica: www.investmentincentives.co.za
- Unió Duanera de l'Àfrica Austral: www.sacu.int
- Corporació per al Desenvolupament Industrial: www.idc.co.za
- Informació per comerciar i invertir: www.tradeinvestsa.co.za

Mitjans de cobrament i pagament

MITJANS DE COBRAMENT

Es recomana assegurar sempre el cobrament utilitzant els mètodes habituals internacionals, principalment el crèdit documentari, que és el que ofereix més garanties. Cal fer-ho en les primeres fases de les relacions comercials internacionals per assegurar d'una manera efectiva les opcions de cobrament per part de l'empresa. La remesa documentària també s'acostuma a fer servir, ja que el banc pot ajudar a gestionar tots els tràmits de la documentació comercial, a la vista (CAD-*Cash against documents*) o a termini (DA-*Deliver against acceptance*). Més endavant, i si la confiança augmenta, es pot optar per les transferències internacionals mitjançant SWIFT.

MITJANS DE PAGAMENT

El crèdit documentari és, al seu torn, el mitjà de pagament que ofereix més confiança a totes dues parts. És habitual en gairebé totes les transaccions de comerç internacional.

ASSEGURANCES DE TIPUS DE CANVI

Les transaccions internacionals estan subjectes a la fluctuació dels mercats, de manera que és convenient assegurar aquest tipus de transaccions amb assegurances de tipus de canvi. Tot i que Sud-àfrica gaudeix d'una situació estable, està lleugerament condicionada pels seus països veïns.

CaixaBank al país

Des de l'oficina de Sud-àfrica, a més d'enfortir la col·laboració amb les institucions financeres locals, el principal objectiu de l'OR és donar suport a les activitats dels clients de CaixaBank al país, tant en comerç exterior i transaccionalitat com en l'acompanyament de les empreses que vulguin establir-se al país amb inversions i projectes d'implantació.

CaixaBank al món

- Sucursals
- Oficines de representació
- *Spanish Desks*

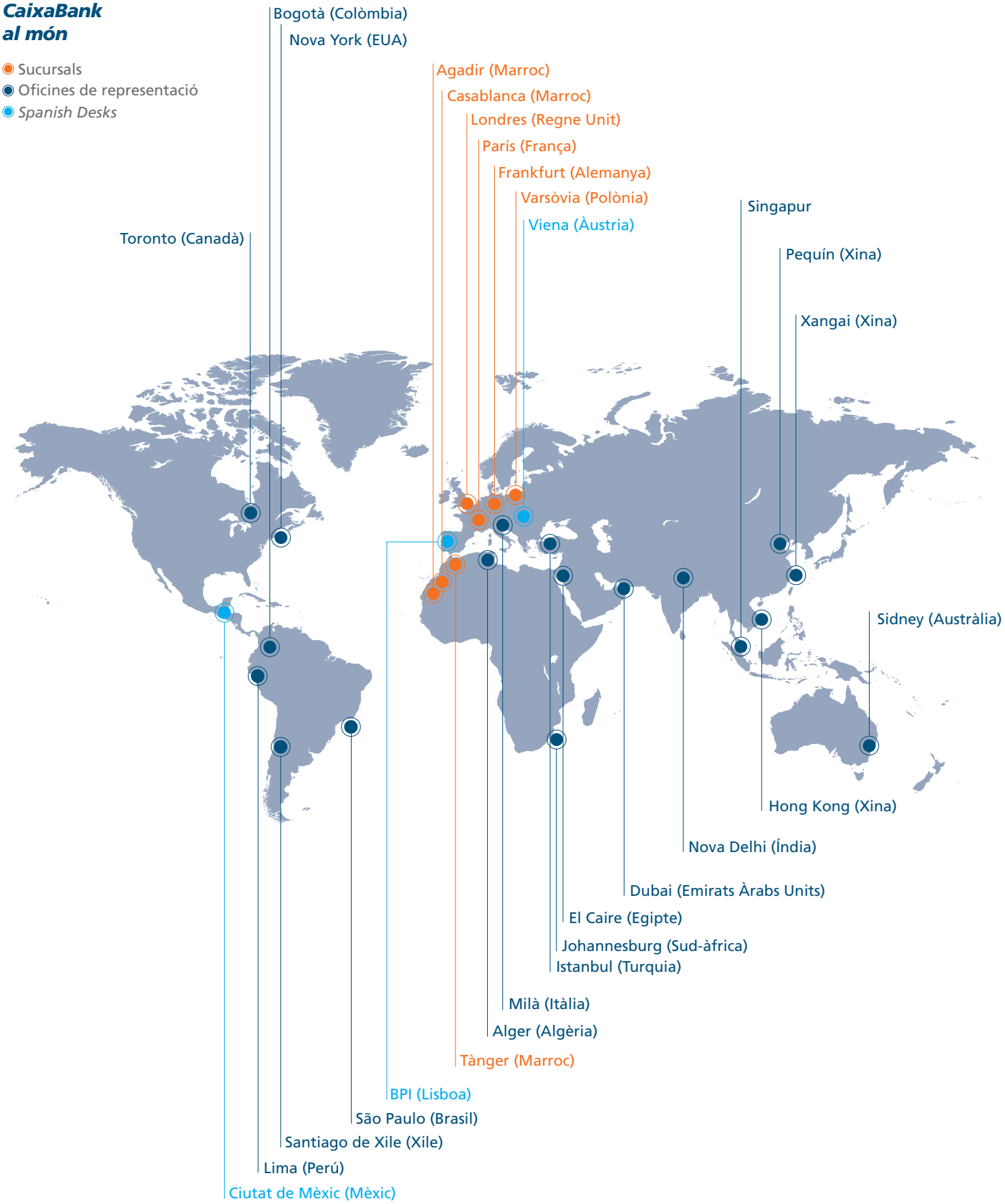

Oficina de representació de Sud-àfrica

13 Fredman Drive
Fredman Towers, 9th floor, Sandton 2146
Johannesburg
Sud-àfrica

Director: Jose María Segurola
Tel: +27 (0) 724172909

CaixaBank